

AI 7lk – Arvosana viisi

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa
- havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä
- harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi- ja ongelmanratkaisutilanteissa
- käytetään draaman toimintamuotoja
- syvennetään oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa
- arvioidaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja sekä nimetään niiden kehittämiskohteita

S2 Tekstien tulkitseminen

- syvennetään tekstien tulkinnan taitoja lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja tietotekstejä eri muodoissaan (kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä)
- syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita
- seurataan lukutaidon kehittymistä
- pohditaan tekstien tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja niiden ilmaisutapoja
- eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia
- harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja
- käytetään erilaisia tietolähteitä ja arvioidaan niiden luotettavuutta

S3 Tekstien tuottaminen

- tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä
- harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain
- annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa
- opiskellaan kertoville, kuvaaville ja ohjaaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä
- hyödynnetään kirjoitettujen tekstien elementtejä omissa teksteissä
- hahmotetaan virkkeiden rakenteita (mm. päälauseiden rinnastaminen rinnastuskonjunktioilla)
- vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä
- noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa
- opetellaan toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä kunnioittaen

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen
- luetaan monipuolisesti eri kaunokirjallisuuden lajien pohjalta nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta
- tutustutaan erilaisiin tietokirjoihin
- tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse

OPH:n tukimateriaali päättöarviointiin: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/aidinkieli-ja-kirjallisuus-oppiaineen-paattoarviointi>

Tavoitteet T5 ja T14 arvioidaan ainoastaan vuosiluokalla 7 Jyväskylän vuosiluokkaistamisten mukaisesti.

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Käytännönläheiset esimerkit
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen					
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas laajentaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutusharjoitteet, kättelyharjoitteet, ryhmäyttävä toiminta, asiointiharjoitukset, erilaisissa viestivälineissä viestiminen (esim. Whatsapp, Discord, Teams, sähköposti, puhelin)
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	S1	Oppilas monipuolistaa kokonaisilmäyksen taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Opettajan tai oppilaan valitsema aihe. Puhe voidaan toteuttaa myös äänityksenä, videona, pienryhmässä, opettajan kanssa kahdestaan tai ryhmässä.
Tekstien tulkitseminen					
Huom! Kaikissa näissä integraatiomahdollisuus muihin lukuaineisiin. Yle Triplet					
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2	Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja oppii arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita.	Tekstin ymmärtäminen ja omien vahvuuksien ja kehittämis-kohteiden tunnistaminen	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstin ymmärtämisen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Tiivistelmät, yhteenvedot, sananselitys, tekstin kertominen omin sanoin, kysymysten tekeminen, ajatuskartat, alleviivaus, värien käyttö Esim. lukunopeus, luetun ymmärtäminen, kokonaisuuden hahmottaminen, innostus, sinnikkyys
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaanuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen	S2	Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii tekemään havaintoja asia- ja mediateksteistä ja tulkitsemaan niitä	Asia- ja mediatekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla.	Opettajan antamat tai esim. oppikirjassa olevat kysymykset soveltuvaan tekstiin liittyen.

sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa		tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.		Oppilas osaa nimetä muutaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.	Miten tunnistat sarjakuvan, uutisen, haastattelun, fiktiivisen tarinan, runon, sisällysluettelon, kirjeen, vitsin.
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenslaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan, monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	Oppilas tutustuu itselleen uudenslaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystään fiktion keinoista.	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.	Oppilas lukee yksinkertaisen fiktiivisen tekstin, josta osaa kertoa pääjuonen omin sanoin. Kertoja, aikamuoto, käytetty kieli (esim. murre, slang), vuoropuhelu, paikkojen ja henkilöiden kuvailu.
Tekstien tuottaminen Huom! Kaikissa näissä integraatiomahdollisuus muihin aineisiin. Esim. lukuaineissa erilaisten tiivistelmien ja käsittekarttojen tuottaminen, tarinan jatkaminen kuvataiteen keinoin, toisaalta myös taide- ja taitoaineisiin vaadittava dokumentointi voi olla itsessään tuottava teksti. Erilaiset sovellukset ja ohjelmat monimediaisuuden lisäämiseen perinteisten tekstintuottamiskeinojen lisäksi: AdobeSpark, AdobePage, AdobeVideo, AdobePost, Book Creator, Pages (e-kirjojen tekoon), ThingLink					
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Mallin mukaan muutaman lyhyen tekstin tuottaminen (kirjoittamalla, sanoja/lauseita/tekstikappaleita leikkaamalla tai ympäröimällä). Fiktiivinen teksti, runo, sähköposti, Wilma-viesti, mielipidekirjoitus
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista, vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä sekä vahvistamaan	S3	Oppilas sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä	Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta	Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin	Yllä olevaan tavoitteeseen yhdistettynä.

yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista		ja vahvistaa yleiskielen hallintaansa.		virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintätekniologiaa hyödyntäen.	
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	S3	Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.	Yhdistettävissä aiempiin tavoitteisiin, esim. T5. Esim. luettu kirja, sarjakuva, uutinen, kuunneltu tai nähty äänikirja, uutinen, dokumentti, podcast, blogi, vlogi. Ohjattuna esim. linkin laittaminen tai kirjan nimen käyttäminen tekstissä. Yksityisyydensuojaan liittyvä tehtävä/teksti. Mitä kuvia saa valita esseen tai power pointin kuvitukseksi.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen					
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden (historiaan, nykykirjallisuuteen ja kirjallisuuden) eri lajeihin, (auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään) sekä tarjoa oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4	Oppilas avartaa kirjallisuusnäkemystään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.	Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus	Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden päälaajat. Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.	Kaunokirjallisuus ja tietokirjallisuus. Suoritettavissa myös kuuntelemalla.